

INDENRIGS- OG SUNDHEDSMINISTERIET

Sundhedsudvalget 2022-23 (2. samling)
SUU Alm.del - endeligt svar på spørgsmål 716
Offentligt

Slotsholmsgade 10-12
DK-1216 København K

T +45 7226 9000
F +45 7226 9001
M sum@sum.dk
W sum.dk

Folketingets Sundhedsudvalg

Dato: 13-10-2023
Enhed: Psykiatri og Misbrug
Sagsbeh.: Anna Bak
Koordineret med:
Sagsnr.: 2023 - 982
Dok. nr.: 22277

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 715 (Alm. del), som Folketingets Sundhedsudvalg har stillet til indenrigs- og sundhedsministeren den 15. september 2023. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Jens Henrik Thulesen Dahl (DD).

Spørgsmål nr. 715:

”Ministeren bedes redegøre for, hvilke tiltag der er blevet iværksat i psykiatrien i lyset af de drab, der har været i psykiatrien siden 2012, med henblik på at forebygge drab og overfald.”

Svar:

Jeg kan som svar på spørgsmålet oplyse, at der siden 2012 er blevet indført en række muligheder i psykiatriloven for at iværksætte tiltag, som har til formål at sikre tryghed i psykiatrien.

Således er det for det første blevet muligt, at overlægen kan beslutte, at en patients post skal åbnes og kontrolleres, at en patient skal afgive en udåndingsprøve eller en urinprøve, at en patients stue og ejendele skal undersøges, eller at der skal foretages kropsvisitation af en patient. Dette kan ske ved mistanke om, at der er medikamenter, rusmidler eller farlige genstande i afdelingen, med henblik på at sikre, at disse ikke er blevet indført eller vil blive forsøgt indført til en eller flere patienter i afdelingen, jf. psykiatrilovens § 19 a, stk. 1.

Ved mistanke som nævnt i § 19 a, stk. 1, kan overlægen desuden beslutte, at der skal anvendes kropsscannere og bagagescannere ved undersøgelse af en patient eller personer, der søger adgang til den psykiatriske afdeling, jf. psykiatrilovens § 19 a, stk. 2.

På retspsykiatriske afdelinger er der ikke krav om mistanke, og der er således muligt at anvende krops- og bagagescannere, jf. psykiatrilovens § 19 a, stk. 3.

Overlægen kan endvidere ved mistanke om, at der er medikamenter, rusmidler eller farlige genstande på den psykiatriske afdelings udearealer, beslutte, at der kan anvendes narkohunde ved undersøgelse af disse arealer, jf. psykiatrilovens § 19 a, stk. 6.

Psykiatrilovens § 2 b giver derudover mulighed for at fastsætte en række begrænsninger, bl.a. begrundet i ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn til patienten, medpatienter og personale, jf. § 2 b, stk. 1, nr. 7

Endelig giver psykiatrilovens kapitel 5 b mulighed for at iværksætte en række begrænsninger for personer anbragt i varetægtssurrogat. Varetægtssurrogater er ikke at betragte som retspsykiatriske patienter, men derimod personer, som er tiltalt for et strafbart forhold, og som opholder sig på retspsykiatriske afdelinger med

henblik på at blive udredt for eventuelle psykiske lidelser. Det er bl.a. muligt rutinemæssigt at afskære eller begrænse adgangen til den anbragtes mobiltelefon, jf. psykiatrilovens § 19 d, ligesom det er tilladt rutinemæssigt at kontrollere den anbragtes stue og post, og anvende krops- og bagagescannere, jf. psykiatrilovens § 19 c.

I 2018 indførte man kapitel 12 a i psykiatriloven, hvorefter regionsrådene skal etablere særlige pladser på psykiatrisk afdeling. Formålet med pladserne er at nedbringe antallet af voldsepisoder og konflikter i psykiatrien ved at tilbyde patienter en intensiv og helhedsorienteret behandlings- og rehabiliteringsindsat, jf. psykiatrilovens § 42 a, stk. 2. Siden oprettelsen af pladserne har der imidlertid været en generel udfordring med lav belægningsgrad og ubenyttede pladser, og i en evaluering pegede VIVE (Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd) i 2021 på, at rammevilkårene for pladserne står i vejen for en optimal udnyttelse af pladserne.

Med økonomiaftalerne for 2024 blev regeringen, Danske Regioner og KL derfor enige om at omlægge de nuværende særlige pladser på psykiatrisk afdeling til pladser i et længerevarende tilbud forankret i den regionale psykiatri målrettet samme målgruppe, og om, at omlægningen skal træde i kraft den 1. juli 2024. Den aftalte omlægning er ikke udtryk for, at de formål, som de særlige pladser på psykiatrisk afdeling har skullet tjene, jf. psykiatrilovens § 42 a, stk. 2, er blevet irrelevante. De pladser i et længerevarende tilbud forankret i den regionale psykiatri, som de særlige pladser på psykiatrisk afdeling skal omlægges til, vil være målrettet samme målgruppe og vil derfor skulle tjene samme formål, som de særlige pladser har været målrettet og har skullet tjene.

Endelig kan jeg henvide til, at regionerne udover hvad psykiatriloven særligt giver mulighed for, kan iværksætte initiativer for at sikre, at det er trygt og sikkert for medarbejdere i psykiatrien at gå på arbejde.

Jeg har bl.a. kendskab til, at medarbejdere i Region Hovedstaden løbende bliver trænet i håndtere højrisikopatienter, og at regionen efter den tragiske hændelse i juli måned, hvor en læge blev dræbt på et ambulatorium i Brøndby, vil skærpe vedligeholdelsen af træningen med fokus på deeskalerende kommunikation og frigørelsesteknikker. Region Hovedstaden er derudover i dialog med politiet om det fremtidige samarbejde om patienter, der er efterlyst af politiet.

For så vidt angår tiltag, som er blevet iværksat i socialpsykiatrien, har mit ministerium til brug for besvarelsen anmodet Social-, Bolig- og Ældreministeriet om bidrag. Social, Bolig- og Ældreministeriet har den 2. oktober 2023 sendt følgende bidrag, som jeg henholder mig til:

”Der er på socialpsykiatriske område siden 2012 iværksat en lang række tiltag med henblik på at forhindre voldsepisoder på botilbud mv. samt sikre et godt arbejdsmiljø for medarbejderne.

Af de væsentligste tiltag kan nævnes Social- og Boligstyrelsens indsatssteam til forebyggelse af vold på botilbud og boformer for hjemløse, som er etableret på baggrund af aftalen om udmøntning af satspuljen for 2017. Indsatssteamet tilbyder en målrettet støtte, vejledning og uddannelse i forebyggelse af voldsomme episoder, så medarbejderne i højere grad oplever sikkerhed og trivsel på arbejdspladsen samtidig

med, at der dannes de bedst mulige rammer for den rehabiliterende indsats for den enkelte borger.

Den daværende social- og ældreminister fik i 2021 politisk opbakning til at målrette indsatssteamet til de tilbud, der har fået et påbud fra socialtilsynet eller Arbejdstilsynet, og botilbud som i øvrigt må anses for at have et behov. Desuden blev der i aftalen om udmøntningen af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet for 2022-2025 som opfølgning på og videreudvikling af aftalen om reserven for 2021-2024 afsat midler til at videreudvikle indsatssteamets voldsforebyggende arbejde. Indsatssteamets bistand sker nu med hjælp fra arbejdsmiljørådgivere, hvor der er relevant. Derudover er der fra 2023 iværksat formidlingsaktiviteter med henblik på at sikre den brede formidling af viden og erfaringer i det voldsforebyggende arbejde.

Desuden blev der i aftalen om udmøntningen af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet for 2022-2025 afsat i alt 30,8 mio. kr. til at udbrede botilbudsteams gennem en ansøgningsrunde. Botilbudsteams har til formål at støtte overgangen for den enkelte borger mellem behandlingspsykiatrien og botilbud. Botilbudsteams skal bl.a. understøtte medarbejderne på botilbuddene i deres arbejde med borgerne, herunder det voldsforebyggende arbejde, som skal være med til at øge sikkerheden for medarbejdere på socialpsykiatriske botilbud og potentielt forhindre tvangs- og genindlæggelser for borgere med psykiske lidelser og behov for et botilbud. I den politiske aftale om en 10-års plan for psykiatrien og mental sundhed fra september 2022 er der fra 2024 afsat 59 mio. kr. årligt til at etablere botilbudsteams i alle regioner.

Af andre tiltag kan nævnes, at Socialstyrelsen (nu Social- og Boligstyrelsen) i 2017 udgav nationale retningslinjer for forebyggelse af voldsomme episoder på botilbud og boformer for hjemløse, som indeholder anbefalinger til, hvordan man forebygger, håndterer og lærer af voldsomme episoder samt skaber faglige og organisatoriske rammer, der understøtter det voldsforebyggende arbejde. Der blev ligeledes udviklet en række redskaber, der understøtter brugen af de nationale retningslinjer.

Endelig kan det oplyses, at der i forbindelse med satspuljeaftalen for 2014-2017 blev afsat midler til projekt Forebyggelse af magtanvendelse på botilbud, og med henblik på en styrket indsats til forebyggelse af vold på botilbud mv. udgav Socialstyrelsen (nu Social- og Boligstyrelsen) i 2015 metodematerialer, cases og skemaer til redskaberne 'Mestringsskema' og 'Brøset Violence Checklist' (BVC)."

Med venlig hilsen

Sophie Løhde